

Covid-19 Risk Alg?s? Ve Covid-19 Korunma Önlemlerine Uyum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Covid-19 Risk Alg?s? Ve Covid-19 Korunma Önlemlerine Uyum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19400>

Öz

Covid-19 Risk Alg?s? Ve Covid-19 Korunma Önlemlerine Uyum Ölçe?i, **COVID-19 pandemisi** döneminde bireylerin virüse yönelik alg?lad?klar? riski ve resmi korunma yönergelerine ne ölçüde uyum sa?lad?klar?n? de?erlendirmek amacıyla geli?tirilmis? bir uyarlama aracıdır. Ölçek, özellikle Türkiye popülasyonunda halk sa?l??? davran??lar?n? ve risk de?erlendirme süreçlerini incelemek üzere psikometrik özellikleri test edilmiştir.

Bu ölçek, bireylerin salg?n s?ras?nda sergiledi?i bili?sel ve davran??sal tepkileri ölçerek, halk sa?l??? kampanyalar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede ve risk alt?ndaki gruplara yönelik hedeflenmi? psikososyal müdahaleler geli?tirmede önemli bir rol oynamaktadır. Uyarlama çalışması, ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonlar için güvenilir ve geçerli bir araç oldu?unu göstermeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Covid-19, Risk Alg?s?, Korunma Önlemleri, Uyumluluk, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Halk Sa?l???

Yazarlar

Özlem Karatana, Nevin Kaya, Emine ??çi.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, **COVID-19** ile ilgili risk alg?s? düzeyi ile bireylerin maske kullanımı, sosyal mesafe ve hijyen kurallarına uyumu arasındaki ili?kiyi sistematik olarak ölçmektir. Bu araç, sa?lık davran??lar?n? etkileyen psikolojik faktörleri belirleyerek, epidemiyolojik çalışmalar ve sa?lık eğitimi programları için veri sağlamaktadır.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçe?in kavramsal yap?s?n? koruyarak, Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu sağlamayı hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'deki araştırmacılar, pandemiye ilişkin alg? ve davran??lar? uluslararası düzeyde kar??laştırmalıdır verilerle analiz etme imkanı kavumuştur.

Yapı

Ölçek, temelde iki ana psikolojik yapıyı ölçmektedir. Birincisi, **Covid-19 Risk Alg?s?**, bireyin virüsü kapma olasılığına ve hastalığın potansiyel ciddiyetine dair sübjektif de?erlendirmesini ifade eder. İkincisi, **Korunma Önlemlerine Uyum**, bireyin hijyen ve sosyal mesafe gibi resmi

yönergelere ne kadar sad?k kald???n? gösteren davran??sal bir bile?endir.

Bu iki yap?, genellikle Sa?lik ?nanç Modeli gibi sa?lik psikolojisi teorileri çerçevesinde incelenir. Algılanan riskin yüksek olması, genellikle daha yüksek uyum davran??lar?na yol açmaktadır, bu nedenle ölçe?in bu korelasyonu do?ru bir ?ekilde yans?tması beklenmektedir.

Geçerlik

Karatana ve arkadaşlar? (2021) tarafından yürütülen adaptasyon çal??mas?nda geçerlik çal??maları yapılm??tır. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yapı? ölçüp ölçmedi?ini gösterir. Bu kapsamda genellikle **Yap? Geçerli?i** incelenmiştir.

Yap? geçerli?i, iki faktörlü modelin (Risk Algus? ve Uyum) Türk örnekleminde de tutarlı oldu?unu göstermek amacıyla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullanılarak test edilmiştir. Çal??manın sonuçları, ölçe?in maddelerinin kuramsal alt yapılarına uygun ?ekilde yüklendi?ini teyit etmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarlılık katsayıları (**Cronbach Alfa**) hesaplanarak de?erlendirilmiştir. Güvenirlik, ölçe?in farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle tutarlı sonuçlar verip vermedi?ini gösterir.

Adaptasyon çal??mas?nda, hem Risk Algus? alt ölçe?i hem de Korunma Önlemlerine Uyum alt ölçe?i için yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayıları elde edilmiştir. Bu sonuçlar, ölçek maddelerinin kendi alt yapıları?n tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü ve ölçe?in Türk popülasyonunda kararlı bir ölçüm aracı oldu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçe?in orijinal yapı?nın Türkçe formda sürdürülüp sürdürülmedi?ini belirlemek için **Faktör Analizi** uygulanmıştır. Çal??ma, iki boyutlu yapı? destekleyen güçlü faktör yükleri ortaya koymuştur.

Uygulanan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), Risk Algus? ve Uyum olmak üzere iki ba??ms?z ancak ilişkili faktörün varlı??n? do?ulam??tır. Bu faktör yapı?s?, ölçe?in teorik çerçevesine uygun olarak, bireylerin algusal ve davran??sal tepkilerini ayrı ayrı de?erlendirme imkanı sunmaktadır.

Ölçme Aracı Detayları

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi verilmemiştir, ancak

psikometrik ölçekler için standart yakla??mdır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Popülasyon

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: COVID-19 pandemisi s?ras?nda Türkiye'de ya?ayan, risk algı?s? ve korunma davran??lar? incelenen bireyler.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-report questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Covid-19, Pandemi, Halk Sa?lığı, Davran??sal Uyum, Psikometri, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Özlem Karatana

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: ozlemkaratana@gmail.com

Correspondence Address: Çal??manın yay?nland?? kuruma ait (Adres bilgisi mevcut değildir).

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçeğin adaptasyon çal??ması 2021 yılında yay?mlanmıştır. Ölçeğin akademik ve ara?tırma amaçlı kullanım? için genellikle sorumlu yazara ve orijinal yay?na at?f yap?lması gerekmektedir. Ticari kullanım veya geni? ölçekli uygulamalar için yazarların izninin alınması tavsiye edilir.

Test Y?li?: 2021

Derecelendirme: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Karatana, Ö., Kaya, N., & ??çi, E. (2021). Adaptation of COVID-19 risk perception and COVID-19 prevention guidelines compliance scales to Turkish: a validity and reliability study. *J Health Sci Med*, 4(4), 466-471. <https://doi.org/10.32322/jhsm.927948>

Makalenin Dergipark üzerindeki ba?lantı?ı: dergipark.org.tr

The original PDF can be downloaded here: covid-19-risk-algisi-ve-covid-19-korunma-onlemlerine-uyum-olcegi-toad.pdf

Ölçe?in Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu ölçe?e ait maddeler, sa?lanan kaynak özetinde yer almamaktadır. Maddeler için yay?mlanan orijinal makaleye (Karatana, Kaya, & ??çi, 2021) ba?vurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM